

KOP-
SOLĪ

“Man ir liels prieks, ka
LNS uz mani paļaujas”

Māra Lasmane,
LNS Valdes locekle un
Rīgas RB Goda biedre

6. lpp.

FEBRUĀRIS 2021 | #2 (1125) | WWW.LNS.LV

2.–3. lpp.

VALSTS PĀRVALDES DELEĢĒTO UZDEVUMU VEIKŠANA

Šajā rakstā iepazīstināšu ar valsts pārvaldes deleģēto uzdevumu veikšanu 2020. gadā. Šie uzdevumi sastāvēja gan no administratīvajām procedūrām, gan konkrētu pakalpojumu nodrošināšanas. Jau vairākus gadus ir bijis nemainīgs valsts budžeta bāzes finansējums, bet parasti gada beigās tiek piešķirts papildu finansējums, un tāds tika saņemts arī 2020. gadā.

Administratīvās procedūras

Administratīvās procedūras ietver gan klientu iesniegumu izskatīšanu par

pakalpojumu un tehnisko palīgīdzekļu piešķiršanu, gan iepirkumu procedūru organizēšanu, gan komunikāciju ar Labklājības ministriju un citām valsts institūcijām plānošanas un normatīvo aktu izmaiņu jomā. Daži skaitļi par 2020. gadu: veiktas vairāk nekā 30 iepirkuma procedūras, pieņemti vairāk nekā 5500 administratīvie akti. Darbs norit nepārtraukti, un dažas 2020. gadā uzsāktās iepirkuma procedūras un administratīvās lietas tiks noslēgtas 2021. gadā.

7. lpp.

PAR MEDICĪNISKO IZZIŅU NEDZIRDĪGIEM AUTOVADĪTĀJIEM

Zināms, ka nedzirdīgie cilvēki var iegūt autovadītāja tiesības, ir arī autoskola nedzirdīgajiem, par kuru rakstījām pagājušajā avīzes *Kopsolī* numurā. Tomēr nedzirdīgajām personām, kuras vēlas iegūt transportlīdzekļu vadītāju tiesības, un nedzirdīgiem transportlīdzekļu vadītājiem joprojām ir grūtības saņemt nepieciešamās medicīniskās izziņas (atzinumus).

LNS biedri joprojām sūdzas par grūtībām veikt transportlīdzekļu vadītāju

veselības pārbaudes vadīšanas tiesību iegūšanai vai vadītāja apliecības apmaiņai. Saņemot atteikumus no ārstiem vai ārstu komisijām, nedzirdīgie ir spiesti meklēt citus ārstus vai ārstu komisijas, nereti citās pilsētās, un veselības pārbaudes tiek sekmīgi veiktas.

Kopsolī lūdz atbildīgajām institūcijām sniegt skaidrojumu par tiesību aktu, kas regulē jautājumu par veselības pārbaudi nedzirdīgajiem autovadītājiem.

11. lpp.

Zināms, ka kopš 2012. gada februāra nedzirdīgie var izsaukt neatliekamo palīdzību, sūtot īsziņu uz 112. Tomēr īsziņā jānorāda diezgan daudz informācijas, un diemžēl mēdz gadīties, ka garā teksta rakstīšanai nav laika. Kas būtu tā svarīgākā informācija, kas jānorāda īsziņā? Un kas notiek gadījumā, ja īsziņu uz 112 sūta cilvēks, kurš nav reģistrējies Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestā (VUGD) datu bāzē?

KOPSOLĪ LASIET

2.–5. OFICIĀLĀS VĒSTIS

- Edgars Vorslovs par valsts pasūtījuma izpildi 2020. gadā
- Mūžība aizgājusi LNS Goda biedre Jautrīte Groma

6.–7. NUMURA INTERVIJA

- LNS Gada brīvprātīgā – Māra Lasmane

7. AKTUALITĀTES

- Par medicīnisko izziņu nedzirdīgiem autovadītājiem
- LNS Domes sēdes apskats

8. NODARBINĀTĪBA

- Anatolijs Jermolovičs – metinātājs ar komiķa talantu

9. PRAKTISKĀS ZIŅAS

- Ar dzirdi saistītās atzīmējamās dienas februārī
- VSAA skaidro par pabalstu izmaksām 2021. gadā

10. IESKATS VĒSTURĒ

- LNS Goda biedrei Dzidrai Siliņai martā – 90
- Nedzirdīgā un neredzīgā rakstniece Helēna Kellere

11. SVARĪGI ZINĀT

- 11. februāris – 112 diena
- Jūs jautājāt, mēs atbildam

12. DAŽĀDI

- Jubilāri
- Līdzjūtības
- LTV jaunumi
- Atvadu vārdi Zigismundam Žohovskim

—Edgars Vorslovs, Valsts deleģēto sociālo pakalpojumu nodaļas vadītājs

VALSTS PĀRVALDES DELEĢĒTO UZDEVUMU VEIKŠANA

(Turpinājums no 1. lpp.)

SURDOTULKA PAKALPOJUMI

Surdotulka pakalpojumiem, kas iedalās divos veidos – profesionālās izglītības programmas apguve un saskarsmes nodrošināšana ar citām personām, kopš 2017. gada ir bijis nemainīgs bāzes finansējums, kura ietvaros ir izdevies nodrošināt visus klienta pieprasījumus pēc šiem pakalpojumiem.

2020. gadā tulka pakalpojums profesionālās izglītības programmas apguvei bija piešķirts 38 klientiem un to izmantojuši 29 klienti, pakalpojums 13 mācību iestādēs kopumā sniegts 2 982.58 stundu apjomā. Šo pakalpojumu nodrošinājam visiem klientiem, kuri to bija pieprasījuši, lai gan tulku skaits ir ierobežots.

Tulka pakalpojums saskarsmes nodrošināšanai ar citām personām bija piešķirts 1614 klientiem, un to izmantojuši 1235 klienti 40 000.93 stundu apjomā. Arī šo pakalpojumu nodrošinājam visiem klientiem, kuri to bija pieprasījuši.

SOCIĀLĀS REHABILITĀCIJAS PAKALPOJUMI

2020. gadā sociālās rehabilitācijas pakalpojumi bija piešķirti 1242 personām un tos izmantojušas 997 personas. Liels pieprasījums ir pēc pakalpojumu kompleksiem, bet ierobežota bāzes finansējuma ietvaros tos ir grūti nodrošināt. Piesaistot papildu finansējumu, to tomēr izdevās nodrošināt sešām nedzirdīgām personām ar garīgās attīstības traucējumiem vai zemu izglītības līmeni un arī papildu atsevišķus sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, tādējādi apmierinot klientu pieprasījumu. Tabulā Nr. 1 redzams klientu pieprasījums pēc atsevišķiem pakalpojumiem un saņemto pakalpojumu apjoms 2020. gadā.

NODROŠINĀJUMS AR INFORMĀCIJU

Ar valsts budžeta finansējumu 2020. gadā tika nodrošināta arī latviešu zīmju valodā adaptēta informācija – sagatavotas un LNS mājaslapā ievietotas 220 videoziņas, kā arī nodrošināta avīzes *Kopsolī* sagatavošana. Ar videoziņu un *Kopsolī* saturu varat iepazīties LNS mājaslapas sadaļās *Videoziņas* un *Laikraksts Kopsolī*.

TEHNISKIE PALĪGLĪDZEKĻI

Arī surdotehnisko palīgīdzekļu nodrošinājumam visus šos gadus ir bijis nemainīgs bāzes finansējums, bet arī 2020. gada beigās piešķirts papildu finansējums, kas ļāva tehniskos palīgīdzekļus nodrošināt lielākam klientu skaitam.

Tabulā Nr. 2 redzami dati par 2020. gadā izsniegto un pielāgoto surdotehnisko palīgīdzekļu apjomu un pieprasījumu (rindu) uz 2021. gada 1. janvāri.

Analizējot datus, secināms, ka pieaug klientu skaits ar sliktu dzirdi, kuriem nepieciešami divi dzirdes aparāti. Ja 2017. gadā uz vienu klientu tika izsniegti 1,34 dzirdes aparāti, tad 2019. gadā – 1,55 dzirdes aparāti un 2020. gadā jau – 1,64 dzirdes aparāti. Dzirdes aparātu saņemšanai ir arī vislielākās rindas – uz 2020. gada 1. janvāri rindā gaidīja 3131 persona, tabulā redzamie dati rāda, ka gada laikā rinda gandrīz nemaz nav sarukusi. Ņemot vērā līdzšinējo valsts budžeta finansējumu, 2020. gadā līdz 12 mēnešiem pieaudzis vidējais rindā gaidīšanas laiks dzirdes aparāta saņemšanai parastā kārtā. Uz pārējiem tehniskajiem palīgīdzekļiem pieprasījums tika apmierināts 1–4 mēnešu laikā, izņemot pieprasījumu pēc skaņas indikatoriem ar gaismas signālu, kuru komplektācijā ietilpst dūmu detektori. Šajā gadījumā kavēšanās iemesls ir ieilguši iepirkuma procedūra, tā noslēdzās 2021. gada sākumā.

PROGNOZE 2021. GADAM

Ņemot vērā, ka pieaug darbaspēka un uzturēšanas izmaksas, tad ar Labklājī-

bas ministriju ir panākta vienošanās, ka 2021. gadā tiks pārskatīti pakalpojumu izmaksu grozi, kas sociālās rehabilitācijas un surdotulka pakalpojumiem ir nemainīgi no 2015. gada un tehnisko palīgīdzekļu pakalpojumam no 2010. gada. Pie izmaksu paaugstināšanās un pie esošā bāzes finansējuma apjoma gaidāms klientiem pieejamo surdotulka un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu apjoma samazinājums. Arī prognozes nodrošinājumam ar tehniskajiem palīgīdzekļiem pie līdzšinējā finansējuma neizskatās labas, atliek cerēt uz politiķu sapratni par situāciju un papildu finansējumu.

2020. gada 6. oktobrī beidzās sabiedriskā apspriešana jaunai Ministru kabineta (turpmāk – MK) noteikumu “Kārtība, kādā Latvijas Neredzīgo biedrība un Latvijas Nedzirdīgo savienība sniedz sociālās rehabilitācijas pakalpojumus un nodrošina tehniskos palīgīdzekļus – tiftotehniku un surdotehniku” redakcijai. Pēc sabiedriskās apspriešanas sākās MK noteikumu saskaņošana starp dažādām ministrijām, un pašlaik process tuvojas nobeigumam. MK noteikumu projektā precizētas pakalpojumu saņemšanas nianšes, kas bija sakrājušās desmit gadu laikā:

- Subjektīvas interpretācijas novēršanai noteikts dzirdes zuduma kritērijs personām, kuras pretendē uz valsts apmaksātiem tehniskajiem palīgīdzekļiem (turpmāk – TPL):
  1. vājdzirdīgām personām, sākot ar vājdzirdības 3. pakāpi – dzirdes zudums runas zonas frekvenču

1. SOCIĀLĀS REHABILITĀCIJAS PAKALPOJUMI

Pakalpojums	Klientu skaits, kuri pieprasījuši pakalpojumu	Klientu skaits, kuri saņēmuši pakalpojumu	Sniegto pakalpojumu skaits	Sniegto pakalpojumu apjoms stundās
Latviešu zīmju valodas apmācība un pilnveide	246	123	2 814	1 630
Radošās pašizteiksmes un saskarsmes iemaņu apguve un pilnveide	781	392	4 202	5 927
Psiholoģiskās adaptācijas treniņi	1002	393	3 409	2 829
Palīdzība un atbalsts klienta sociālo problēmu risināšanā	1207	884	11 054	10 097

2. TEHNISKIE PALĪGLĪDZEKĻI

Tehniskais palīglīdzeklis	Izsniegto TPL skaits	Klientu skaits, kuri saņēmuši TPL	Klientu skaits rindā uz 01.01.2021.
Dzirdes aparāti	5328	3258	3109
Dzirdes palīglīdzekļi (komunikatori)	25	25	6
Savienotājvienības radio un televīzijas uztvērējiem (induktīvās spoles)	222	222	77
FM radiofrekvenču pārraides sistēmas (raidītājs un uztvērējs)	29	29	10
Skaņas indikatori ar gaismas signālu (dūmu detektoru komplekti)	41	41	486
Skaņas indikatori ar mehānisko signālu	10	10	7
Laikrāži ar vibrēšanas funkciju	227	227	67
Digitālās vizuālās saziņas ierīces	299	299	45
Tālruņi ar pastiprinātāju	2	2	0

- (500, 1000, 2000 Hz) zemākajā punktā vismaz 55 dB labāk dzirdošajā ausī un nedzirdīgām personām;
2. vārdzirdīgām bērnam, ja tam noteikta vārdzirdība vismaz 1. pakāpē – dzirdes zudums runas zonas frekvenču (500, 1000, 2000 Hz) zemākajā punktā vismaz 15 dB labāk dzirdošajā ausī;
- MK noteikumu pielikumā iekļauts jauns TPL – vides avārijas signalizācijas ierīce, kas paredzēta signalizēšanai personām ar dzirdes traucējumiem par dažādiem vides apdraudējumiem: ugunsgrēks, gāzes noplūde un tamlīdzīgi;
  - Ietverts regulējums gadījumiem, kad

personai ir tiesības saņemt TPL steidzamības gadījumā;

- Ietverti nosacījumi atsevišķu TPL saņemšanai – personām no septiņu gadu vecuma, personām, kurām TPL nepieciešams izglītības iegūšanai vai darbam u. c.;
- Ietverts regulējums, kad persona var atkārtoti pieteikties uz TPL;
- Noteikts iesniedzamo dokumentu derīguma termiņš.

Personu administratīvā sloga samazināšanai:

- 1) precizēts dokumentu iesniegšanas un aprites process;
- 2) paredzēts, ka, lai saņemtu to pašu TPL atkārtoti, persona LNS varēs neiesniegt

funkcionālos traucējumus apliecināšanu atzinumu TPL saņemšanai;

- 3) noteikts, ka informāciju par personas invaliditāti LNS saņems no VDEĀVK pārziņā esošās Invaliditātes informatīvās sistēmas;
- 4) noteikts, ka informāciju par personas statusa atbilstību noteiktajiem kritērijiem un pārstāvības tiesību datus LNS saņems no Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes.

Plānots, ka jaunā noteikumu redakcija stāsies spēkā ar 2021. gada 1. martu.

Plašāku informāciju par valsts apmaksājamiem pakalpojumiem un tehniskajiem palīglīdzekļiem personām ar dzirdes traucējumiem var iegūt LNS mājaslapas sadaļās *Pakalpojumi* un *Surdotehnika*. ●

PIEDERĪGA NEDZIRDĪGO PASAULEI

Mūžībā devusies LNS Goda biedre **JAUTRĪTE GROMA (1948.–2021.)**, kura visus savas dzīves darba gadus pavadīja LNS sistēmā. Jautrīte strādāja gan par tulci, gan diktori, gan metodiķi, gan sociālā darba organizatoru. Atcerēsimies, kāda viņa bija un kas kopā piedzīvots.

1966. gadā Jautrīte Groma sāka strādāt LNS Rīgas mācību un ražošanas uzņēmumā par zīmju valodas tulci. Viņas zīmes bijušas skaidras, izkoptas, saprotamas un izjustas. Ja bija nepieciešams, Jautrīte labprātīgi un bez ierunām aizvietoja citus darbiniekus. Viņa ļoti palīdzēja LNS Rīgas biedrībai dažādos organizatoriskajos jautājumos. Savā ilggadējā darbā palīdzējusi arī daudziem LNS biedriem atrisināt sasāpējušas problēmas un jautājumus, sazināties ar ārpusauli un sniegt dzīvē noderīgu informāciju. Īpaši iecienītas daudzu gadu garumā bija tā saucamās *Jautrītes ziņas*.

Kopš 2016. gada Jautrīte vairs nestrādāja LNS, visu savu laiku veltot ģimenei. Kādā intervijā viņa teica, ka, aizejot no darba, kādu laiku pat nevarēja gulēt – visu laiku domāja par klientiem, par to, vai tiek sniegta nepieciešamā palīdzība. “Par LNS dzīvi uzzinu *Kopsolī* un mājaslapā, uz ielas vai citur satiekot savus līdzbiedrus no iepriekšējās darba dzīves – apkampjamies, reizēm pat asariņu nobirdinām. Lai skaistais un labais paliek patīkamās atmiņās man un jums visiem!” – toreiz teica Jautrīte.

NEDZIRDĪGO PASAULEI PIESAISTĪTA

Pirms 11 gadiem pēc balvas *Labā zvaigzne* saņemšanas intervijā *Kopsolī* (2010. gada janvāra numurā) Jautrīte atzina: “Jūtos piederīga nedzirdīgo pasaulei – gan radnieciski saistīta, gan ar darba mūžu piesieta. Tā ir tā atgriezeniskā saite uz abām pusēm. Nezinu, vai es tagad varētu strādāt citā, proti, dzirdīgo kolektīvā. Kādas ieceres vēl varu iedomāties? [...] Ceru drīz iegūt pensionāra statusu, bet gaidāmā pensija lielu prieku gan nedos, būs tāpat jāstrādā. Par spīti visam – ja šodien nav labi, gan rīt būs, ja vēl rīt nav, tad parīt... Gan būs labi!”

Maruta Piterniece, bijusī LNS viceprezidente, k.n. Rītausma direktore, LNS Rīgas RB priekšsēdētāja:

“Jautrītei patika būt klāt visās nodarbī-

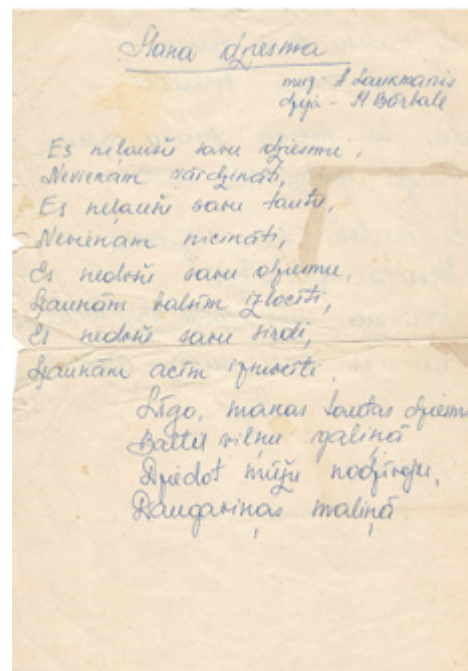
bās, lai gan viņai tas nebija jādara. Cilvēki viņu ļoti cienīja un mīlēja. Apmeklētāju nekad netrūka, viņa vienmēr bija ļoti gaidīta *Rītausmā*, informatīvajos pasākumos. To darbu viņa veica sabiedriskā kārtā. *Rītausmā* bija pilna zāle ar cilvēkiem. Kad *Rītausmā* rīkot pasākumus vairs nebija iespējams, viņa noorganizēja, lai mūsu nedzirdīgie pensionāri varētu apmeklēt Rīgas pašvaldības Dienas centra *Ābeļzieds* organizētās nodarbības. Nedzirdīgie tur piedalījās dažādās nodarbībās kopā ar dzirdīgajiem. Vēl viņa bija tulce nedzirdīgo luterāņu draudzei Jāņa baznīcā. Toreiz nedzirdīgo biedrības klubs bija Jāņa sētā. Mācītājs nāca uz Jāņa sētu vadīt Bībeles stundas, bet pēc tam turpat Jāņa baznīcā notika dievkalpojums, un Jautrīte arī tur tulkoja. Viņa nāca arī pie pašdarbniekiem un palīdzēja sagatavot dziesmas tiem, kuri vēlējās dziedāt zīmju valodā. Man šķiet, ka sabiedriskais darbs viņai paņēma vairāk laika nekā tiešais darbs. Viņa organizēja arī sadarbību ar nedzirdīgo biškopi un palīdzēja izplatīt medu – tas arī ir Jautrītes nopelns. Kad viņa *Rītausmā* tulkoja raidījumus, viņa sēdēja uz krēsla, kurš bija uzlikts uz galda, lai nedzirdīgie varētu labāk redzēt. Jautrīte prata tik aizrautīgi stāstīt par notikumiem Latvijā un pasaulē, ka pat tie nedzirdīgie, kuri paši

lasa avīzes, speciāli devās uz *Rītausmu* klausīties *Jautrītes ziņas*, jo tur vienmēr varēja uzzināt kaut ko jaunu un noderīgu.

Viņa man ļoti, ļoti daudz palīdzēja. Viņa strādāja no rīta līdz vakaram – visu laiku bija darbā, pat brīvdienās. Kad Jautrīte aizgāja pensijā, mūsējiem viņas ļoti pietrūka. Bet viņai tad paplašinājās ģimene – bērni apprecējās, piedzima mazbērni. Tad viņa “nolīdzināja savu parādu”, veltot laiku mazbērniem.”

Inese Immure, LNS viceprezidente:

“Kad tikko pabeidzu Valmieras Vājdzirdīgo skolu, manas zīmju valodas zināšanas nebija labas. Pēc tehnikuma beigšanas es atradu ceļu uz Nedzirdīgo biedrību. Man ļoti patika mūzika, bet diemžēl kā vājdzirdīgā nevaru dziedāt balsī – tikai zīmju valodā. Jautrīte Groma bija mana pirmā skolotāja, kas mani šajā dziesmu pasaulē ievada. Viņa man iemācīja izkopt zīmju valodu. Toreiz nebija www.dziesmas.lv, kur dziesmām ir pierakstīti vārdi, bet tad kopā ar Jautrīti izvēlējamies mūziku, kas derētu izpildīšanai zīmju valodā un kas būtu interesanta vājdzirdīgo un nedzirdīgo auditorijai. Viņa klausījās radio un pierakstīja dziesmu vārdus, lai man būtu teksts, tad kopā izdomājām, kādas zīmes izmantot. Viņa šīs zīmes uzlaboja, pilnveidoja.

Jautrītes pierakstītā dziesma
"Mana dziesma"

Patiesībā es tieši caur dziedāšanu esmu uzlabojusi savu zīmju valodu. Bija viens otrs, kurš teica: "No Ineses taču nekas nesanāks!", bet beigu beigās manas zīmju valodas zināšanas kļuva tik labas, ka pat guvu uzvaru vairākos pasākumos. Tas viss, pateicoties Jautrītei. Es to patiešām apbrīnoju – viņa klausījās dziesmas un pierakstīja visus vārdus, lai es varētu dziedāt zīmju valodā. Esmu viņai par to ļoti pateicīga. Man mājās pat ir saglabājušās klades ar viņas rokrakstā rakstītiem dziesmu vārdiem. Un vēl – kad viņa tulkoja, viņa it kā pilnībā bija iegrimusi sevī un ļoti izteiksmīgi pārvērtā stāstu tādā zīmju valodā, ka nedzirdīgajam acu priekšā tika uzburta bilde. Viņa izmantoja visu savas sejas mīmiku – dažreiz pat ļoti sašķobījās, lai tikai nedzirdīgais saprastu."

Ilze Kopmane, no 1971. gada kultūras centra *Rītausma* metodiskās daļas vadītāja, vēlāk laikraksta *Kopsoli* redaktore:

"Paldies, Jautrīt, par iespēju būt kopā visus garos gadus kultūras nama *Rītausma* darbā un kā avīzes *Kopsoli* aktīvistei. Man atmiņā Jautrīte paliek ar savu *Ziņu klubu*, kas vēlāk ieguva nosaukumu *Jautrītes ziņas*, ko bija iecienījuši skatītāji, tas bija ļoti vispusīgs. Notika arī televīzijā skatāmo seriālu tulkošana laikā, kad tos sāka rādīt televīzijā (*Marija, Bagātie arī raud* un citi)."

Dzintra Jankovska, kultūras nama

***Rītausma* bibliotekāre no 1970. līdz 1991. gadam:**

"Ļoti cieša un veiksmīga ilggadēja sadarbība, kad Jautrīte strādāja par tulci kultūras namā *Rītausma*. Darba grafiks Jautrītei bija ļoti noslogots, gandrīz visi vakari *Rītausmā*, vēl arī izbraukumi uz rajonu nodaļām, bet mājās trīs bērni. Enerģiska, skrienošā, vienmēr smaidīga – tādu atcerēšos Jautrīti. Ļoti zinoša, jo daudz lasīja un bija iespēja pašai daudz pasākumos gūt zināšanas. Saņemot šo skumjo ziņu, bija daudz atmiņu un daudz pārdomu. Atmiņas ir tāda lieta, kas paliks uz mūžiem. Man bija tas prieks strādāt darbu, kuru es mīlēju, mēs visi kultūras namā savu darbu mīlējām, un Jautrīte bija tā ass, ap kuru viss grozījās. Pēc Jautrītes ļoti, ļoti skumstu, jo šodien nepazīstu nevienu cilvēku ar tādu enerģiju un atdevi. Es patiešām nevaru nosaukt nevienu tik atdevīgu cilvēku, un to nedzirdīgie arī novērtēja, jo Jautrīte viņu dēļ centās un strādāja. Nevienu atpakaļ neatsauksi, gribas cerēt, ka arī aizsaulē kaut kas notiek un Jautrīte var savu enerģiju ielikt un darbiņu darīt tā, kā tas būtu šeit. Trūkst vārdu, to pareizo vārdu – gribas pateikt tik daudz, jo tik daudz ir piedzīvots, bet vārdi, kā parasti šādā reizē, nenāk tik viegli. Bijis pat tā saucamais *Jautrītes klubiņš* – tā arī tika rakstīts uz afišām. Zāle bija pilna. Tur ne vien tika izrunāti visi jaunumi, bet cilvēki arī dalījās ar domām un uzdeva dažādus jautājumus, gaidot risinājumus. Kad televīzijā parādījās pirmie seriāli, piemēram,

Marija un citi, Jautrīte arī tos tulkoja. Vakarā nāca tie, kuri gribēja skatīties un raudāt līdz personāžiem. Tas arī mūs visus ļoti satuvināja – šī kopīgā televīzijas skatīšanās. Tas bija tāds kā savs klubiņš. To nevajadzēja reklamēt – tam bija noteikta diena, un visi, kas varēja būt, tie arī nāca. Ļoti gribas ticēt, ka nāve nav beigas, bet ir sākums kaut kam jaunam ... Lai gaišs ceļš mūžībā!" ●

JAUTRĪTE GROMA DARBOJĀS LNS KOPŠ 1966. GADA.

Kopējais viņas darbības periods LNS sistēmā – 48 gadi.

2000.–2014. g. – Rīgas Sociālā dienesta sociālā darba organizatore, kontaktpersona saziņai ar nedzirdīgajiem;

2006.–2008. g. – SIA *LNS KC Rītausma* valdes locekle;

1999.–2010. g. – *KC Rītausma* drāmas kolektīva diktore;

1975.–2000. g. – LNS *KC Rītausma* metodiķe, tulce;

1966.–1975. g. – LNB Rīgas MRU tulce.

LNS Goda biedre Jautrīte Groma ar savu sirdsprieku iedvesmoja daudzus. Lai viņai vieglas smiltis, mēs, visi LNS biedri, viņu atcerēsimies kā lielu personību ar gaišu dvēseli!

LNS izsaka dziļu līdzjūtību Jautrītes Gromas tuviniekiem un visiem citiem, kuri skumst!

MĀRA LASMANE: “DOMĀS VISU LAIKU ESMU KOPĀ AR NEDZIRDĪGO SAVIENĪBU”

LNS valdes locekle un Rīgas RB Goda biedre Māra Lasmane pavisam nesen saņēma LNS Gada balvu *Gada brīvprātīgais*. Šoreiz intervijā Māra dalās ar savām nākotnes iecerēm, stāsta par ikdienas gaitām, par iedvesmu un motivāciju.

Pavisam nesen saņēmt LNS Gada balvu *Gada brīvprātīgais*. Kādas ir sajūtas, saņemot šo pagodinājumu?

LNS valde bija to noklusējusi, tāpēc biju ļoti pārsteigta. Arī es esmu valdes locekle, un parasti mēs kopā apspriežam, kuram pasniegt balvu katrā kategorijā. Šoreiz nebiju uzaicināta, tāpēc biju ļoti pārsteigta un sapratu, ka tika spriests par mani. Esmu ļoti priecīga, ka LNS valde mani augstu novērtēja.

Kā paiet jūsu ikdiena?

Visu mūžu strādāju kā brīvprātīgā. Ja cilvēkam kaut kas ir vajadzīgs, ja viņš man kaut ko palūdz, tad es visu cenšos paveikt ātri un atbildīgi. Neatkarīgi no tā, vai viņš ir LNS biedrs vai nav, es vienmēr cenšos palīdzēt. Strādāju pirmsskolas izglītības iestādē *Dzintariņš* par pedagogu, esmu brīvprātīgā LNS valdes locekle un Rīgas biedrības valdes locekle, Latgales grupas priekšsēdētāja.

Zinu, ka jūs vadāt LNS videoziņas.

Pastāstiet nedaudz par to.

Tas ir ļoti labi un vērtīgi, es daudz ko uzzinu. Vienmēr esmu lietas kursā, varu daudz ko pastāstīt, pamatot. Jaunākās ziņas es uzzinu tieši no videoziņām. Ja nepieciešams, tad varu cilvēkiem to visu arī sīkāk atstāstīt. Tas ir kā jauns informācijas avots. Pagājušajā gadā, sākoties pandēmijai, nedzirdīgiem cilvēkiem bija ļoti grūti, jo viņi nezināja, kur iegūt informāciju par Covid-19 jaunumiem. Daži sazinās ar mani *Skype* vai *Facebook* – es nekad neatsaku, vai tas būtu vakars, brīvdienas vai svētku dienas, vienmēr esmu atvērta sarunai. Ja rodas kāds pārpratums vai neskaidrības, tad vienmēr cenšos nomierināt cilvēkus, visu viņiem izskaidrot.

Kā ziņas tiek atlasītas?

Par ziņu saturu atbild atsevišķs cilvēks. Piemēram, dzirdīgai auditorijai der gari teikumi, bet mums šī informācija nepieciešama vienkāršā, nedzirdīgiem piemērotā valodā. Es visu informāciju saīsinu, izveidoju tā, lai nedzirdīgie varētu uztvert manis teikto. Man iedod gatavo

materiālu ar ļoti gariem teikumiem, bet es to saīsinu, lai ir konkrēti un var izteikt zīmju valodā. Ir ļoti daudz svešvārdu, es tos pārveidoju uz saprotamiem vārdiem. Ir cilvēki ar garīgās attīstības traucējumiem – vajag, lai arī viņi saprot.

Kāds ir jūsu paveiktā darba lielākais gandarījums?

Gan LNS, gan Rīgas biedrībā, gan visur citur man patīk, ka viss ir kārtībā. Mans lielākais gandarījums ir apmierināti cilvēki. Jau no bērnības man ir svarīgi, lai viss ir paveikts, lai viss ir kārtībā.

Iepriekš esat organizējusi daudzus pasākumus. Vai tiek plānoti kādi pasākumi vai projekti?

Plānoju organizēt neparastu, interesantu pasākumu, bet pagaidām nezinu, kāda būs situācija.

Kā šī brīža situācija pasaulē un valstī ietekmējusi jūsu darbu un ikdienu?

Es strādāju bērnudārzā, tur nekas nav apstājies. Viss notiek tāpat kā iepriekš. Cenšamies attālināti pasniegt jaunāko informāciju LNS biedriem. Vienīgais un pats svarīgākais ir tas, ka nevaru aiz-

braukt ciemos pie mazbērniem. Agrāk ļoti bieži braucu ciemos, bet Covid-19 ierobežojumu dēļ šobrīd diemžēl nevaru. Protams, tagad ir jaunas, modernas tehnoloģijas, katru vakaru var sazināties attālināti.

Runājot par Covid-19 radītajiem ierobežojumiem, daudziem ir ļoti grūti, cilvēki ir noilgojušies pēc saskarsmes. Ja nedzirdīgais dzīvo viens un viņam nav ne cilvēka, ne skaņas, kā viņam kontaktēties ar citiem? Viņam visa saziņa ir zīmju valodā. Protams, ir subtitri, bet vecāka gadagājuma cilvēkiem tos ir grūti izlasīt. Žēl, ka televīzijā tik maz kas tiek tulkots zīmju valodā. Ir tā, ka ziņas ir tiešraidē, bet raidījumi *Ceturtdā studija*, *Viens pret vienu*, *Šodienas jautājums* vēlāk ir interneta vietnē, bet daudzi nelieto vai nemāk lietot internetu. Ir *Zoom*, *Skype* platformas, bet vecāka gadagājuma cilvēkiem tās ir ļoti grūti apgūt un saprast.

Kādi ir jūsu nākotnes plāni un ieceres?

Nākotnes ieceres ir atpūsties. *(smejas)* Esmu visu dzīvi cītīgi strādājusi, tāpēc

nākotnē gribu vienkārši atpūsties. Bet es nemāku atiet no darbiem – visu laiku uztraucos, kas notiek ar LNS, kas notiek ar cilvēkiem. Domās vienmēr esmu kopā ar Nedzirdīgo savienību.

Vai ir kāds cilvēks, kurš jūs iedvesmo?

Bijusī LNS viceprezidente Maruta Piter-niece, kura kādreiz pie mums strādāja, bijušais LNS prezidents Arnolds Pav-lins un LNS Rīgas reģionālās biedrības priekšsēdētājs Ivars Kalniņš. No šiem trim cilvēkiem es patiešām iedvesmojos.

Kā jūs motivējat cilvēkus strādāt brīvprātīgi?

Kad LNS bija 100 gadu jubileja, vaja-dzēja piesaistīt ļoti daudz brīvprātīgo. Šis darbs tika uzticēts man. Man ir liels prieks, ka LNS uz mani paļaujas. Jāatzīst, ka protu sarunāt ar jauniešiem, piesai-stīt brīvprātīgos. Esmu ļoti draudzīga ar visiem, brīvi komunicēju un tāpēc spēju motivēt citus, lai viņi piedalās pasākumos. Motivēju, izstāstot pasākuma norisi. Cilvēkus iedvesmo tas, ka pasākums būs interesants, ka būs jāpalīdz dekorāciju izvietojšanā. Turklāt brīvprātīgajiem pienākas bezmaksas vakariņas, piedalī-šanās vakara ballē. Brīvprātīgos ieinteresē pasākums, tā viņi arī piekrīt. Tāpat arī publiski cenšos pateikties un slavēju brīvprātīgos, viņi gūst gandarījumu un atbalstu.

RĪGAS RB PRIEKŠSĒDĒTĀJS IVARS KALNIŅŠ:

Man ir patīss prieks strādāt ar Māru Rīgas biedrības valdē, jo viņai netiek daudz runāt, bet gan darīt. Lai kaut ko kopīgi izdarītu, pietiek ar pusvārdu, un viņa jau zina, par ko ir runa. Māra vada lielāko Rīgas biedrības grupu – Latgales grupu ar 200 biedriem.

Māra spēj atrast laiku, lai apcie-motu seniorus, kuriem ir grūtības pārvietoties. Atrod laiku, lai dotos pie jalgavniekiem un tukumniekiem, sniegt viņiem nepieciešamo informā-ciju. Viņai ir arī savi darba pienākumi LNS valdē un vēl citi darbiņi.

Mani priecē tas, ka daudzi biedri pēc padoma vērsas pie Māras. Komu-nikācija ar biedriem reizēm ir gara un nogurdinoša, bet Mārai ir grūti kādam atteikt. Viņa vienmēr ir atklāta un tieša, un, ja kaut kas nav kārtībā, viņas raksturs palīdz to nokārtot.

Ar jaukām idejām Māra spēj īste-not daudzas interesantas un vēl nebi-jušas lietas. Es novēlu Mārai, lai viņas dzirkstošā enerģija nekad nerimst! Māra ir izpelnījiesies manu augstu novērtējumu. ●

LNS DOMES SĒDES LĒMUMI

2021. gada 27. janvārī notika Latvijas Nedzirdīgo savienības Domes sēde, kas pirmo reizi tika rīkota attālināti, Zoom platformā. Domes sēdē tika izskatīti un pieņemti lēmumi vairākos jautājumos.

LNS Domes nolēma:

1. Apstiprināt LNS 2021. gada budžetu.
2. Par LNS revidentu iecelt SIA *Auditorfirma Grāmatvedis* zvērināto revidentu Jāni Mežielu (sertifikāts Nr.127) ar piln-varu termiņu līdz 2021. gada 31. mar-tam. Uzdot LNS valdes priekšsēdētājam – prezidentam noslēgt līgumu ar SIA *Auditorfirma Grāmatvedis* par revīzijas pakalpojumu sniegšanu.
3. Veikt grozījumus LNS domes 2020. gada 27. maija lēmuma Nr.1-7 1.2.2. apakšpunktā: vārdu “martā” aiz-stāt ar vārdu “maijā” un 1.2.3. apakš-punktā vārdu “maijā” aizstāt ar vārdu “jūnijā (līdz 13. jūnijam ieskaitot)”.

Sakarā ar situāciju valstī un epidemiolo-giskajām prasībām līdz šim no Rīgas RB 15 grupām netika organizēta neviena grupas pārvēlēšanu kopsapulce. Savu-kārt 12 grupas iebilda kopsapulču orga-nizēšanai attālinātā veidā, jo tās nebūs adaptētas un rezultatīvas. Pamatojoties uz iepriekš minēto, LNS valde pārskatīja lēmumu par LNS biedrību grupu pār-vēlēšanu sapulcēm, pagarinot tās līdz 2021. gada 31. maijam, bet Rīgas reģio-nālās biedrības konferenci – pārceļot uz 12. jūniju. ●

—Valda Lutiņa, Jūlija Bite

PAR MEDICĪNISKO IZZIŅU AUTO- VADĪTĀJIEM

(Turpinājums no 1. lpp.)

Tiesībsargs skaidro, ka Ministru kabi-neta (MK) 2011. gada 6. decembra notei-kumi Nr. 940 “Noteikumi par veselības pārbaudēm transportlīdzekļu vadītājiem un personām, kuras vēlas iegūt trans-portlīdzekļu vadītāju kvalifikāciju, kā arī par pirmstermiņa veselības pārbaudes izdevumu segšanas kārtību” (turpmāk – noteikumi Nr. 940) nosaka kārtību, kādā veic veselības pārbaudes transportli-dzekļu vadītājiem un personām, kuras vēlas iegūt transportlīdzekļu vadītāja kvalifikāciju, kā arī medicīniskās pretin-dikācijas transportlīdzekļa vadīšanai. Kaut gan no MK noteikumiem Nr. 940 izriet, ka cilvēkiem ar dzirdes traucēju-miem nav liegta iespēja iegūt auto vadi-šanas tiesības, tiesībsargs atzīmē, ka regulējums ir diezgan komplikēti noformulēts.

Tā kā MK noteikumi Nr. 940 tiek inter-pretēti dažādi, tiesībsargs LNS iesaka vērsties organizācijās, kas apvieno ārstniecības personas un kuru pamatuzdevums ir ārstu profesionālo zināšanu pilnveidošana. Piemēram, par šo problēmsituāciju var informēt biedrību *Latvijas Ārstu bied-rība* vai biedrību *Latvijas Ģimenes ārstu asociācija*, kas savukārt var veikt darbības, lai risinātu jautājumu par normatīvo aktu atšķirīgu interpretāciju, ārstiem rīkojot seminārus, apmācības u.tml.

Tiesībsargs arī uzsver, ka gadījumā, ja autovadītājs nav apmierināts ar ģimenes ārsta vai komisijas lēmumu, viņš to var apstrīdēt mēneša laikā no šā lēmuma spēkā stāšanās dienas, iesniedzot attie-cīgu iesniegumu Veselības inspekcijā. Savukārt Veselības inspekcijas lēmumu mēneša laikā Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā var pārsūdzēt tiesā.

Savukārt Satiksmes ministrija aicina vērsties Veselības ministrijā, kuras kompetencē saskaņā ar Ministru kabineta 2004. gada 13. aprīļa noteikumu Nr. 286 “Veselības ministrijas nolikums” 4.2. apakšpunktu ietilpst pienākums orga-nizēt un koordinēt veselības politikas īstenošanu, tostarp informēt ārstus un ārstniecības iestādes apvienojošās orga-nizācijas par vienotu veselības pārbaūžu veikšanas kārtību cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem. ●

Teksts: Inese Immure, Jūlija Bite Foto: Anatolija Jermoloviča personiskais arhīvs

ANATOLIJS JERMOLOVIČS: “VISS NĀK AR PIEREDZI”

LNS biedrs Anatolijs Jermolovičs dzīvo Jelgavā, bet strādā Olainē par metinātāju. *Kopsolī* attālinātā intervijā noskaidroja, kā viņam veicas, kādi ir viņa darba pienākumi, ikdienas gaitas un hobiji.

Pastāstiet nedaudz par sevi un savu darba ikdienu.

Šajā darbavietā strādāju 18 gadus. Darbs sākas plkst. 7:00 un beidzas plkst. 15:30. Pēc tam parasti dodos iepirkties uz veikalu, nopērku pārtiku, gatavoju ēdamo. Ja meistars reizēm saka, ka būs jāstrādā ilgāk, piemēram, līdz puspieciem, tad es atsaku un izvēlos sākt darbu piecos no rīta. Tad plkst. 3:30 naktī pieceļos, plkst. 4:30 izeju un plkst. 5:00 jau sāku strādāt. Strādāju darba dienās – no pirmdienas līdz piektdienai.

Kādi ir jūsu darba pienākumi?

Metinu benzīna tvertnes SIA *ESP European Steel Production* (metālapstrādes uzņēmums ar specializāciju nes-tandarta metālkonstrukciju ražošanā no tērauda, nerūsējošā tērauda un alumīnija – red. piezīme).

Kā dabūjāt šo darbu?

Bijušais kolēģis, ar kuru biju strādājis citā darbavietā, sāka strādāt Olainē – viņš man arī piedāvāja šo darbu.

Vai jums ir profesionālā izglītība?

Kad tikko iestājos darbā, man nebija attiecīgās profesionālās izglītības. 1984. gadā es ieguva nepieciešamās zināšanas pašmācības ceļā un sāku darba gaitas rūpnīcā *RAF*, kas ražoja mikroautobusus. Tur es nostrādāju 15 gadus, tad Latvija ieguva neatkarību un *RAF* tika likvidēts. Pēc tam sāku strādāt Rīgā – laboju mašīnas, tur arī vajadzēja metināt. Pēc tam strādāju kādā Dānijas uzņēmumā, tad pārvācos uz Olaini. Visas zināšanas esmu ieguvis pašmācības ceļā. Kad priekšnieks pateica, ka sertifikāts tomēr ir nepieciešams, devos uz vienas dienas apmācībām Rīgā un ieguva sertifikātu.

Cik ilgi apgūvāt šo nozari?

Konkrēti nevaru pateikt. Darba stāžs metināšanā man ir 37 gadi. Viss nāk ar darba pieredzi.

Vai esat apmierināts ar savu darbu?

Jā, esmu ļoti apmierināts. Šis nav rutīnas darbs, katru dienu ir kaut kas jauns un interesants.

Vai jūsu darba vietā ir arī citi nedzirdīgie?

Esmu vienīgais nedzirdīgais metinātājs, bet blakus telpās, kur notiek citi darbi, ir vēl divi nedzirdīgie.

Kā notiek komunikācija ar dzirdīgajiem? Visi mani ciena, izmanto zīmes, žestus. Ja gadās kāda īpaši sarežģīta lieta vai situācija, ko ar žestiem nevar paskaidrot, tad ir darba kolēģi, kas to uzraksta krievu valodā. Mana dzimtā valoda ir krievu.

No kurienes esat nācis?

Pēc tautības esmu baltkrievs, līdz 20 gadu vecumam dzīvoju Vitebskā. Pārcelties uz Latviju mani uzaicināja kāds draugs, arī baltkrievs, kurš šeit jau dzīvoja. Man patīk Latvija, patīk Rīga. Pats dzīvoju Jelgavā, bet uz Olaini braucu ar mašīnu. Ceļā no Jelgavas uz Olaini jāpavada vien 15 minūtes.

Ko darāt brīvajā laikā?

Savu brīvo laiku veltu mazdēlam. Viņš mani bieži apciemo, parasti brīvdienas pavada kopā ar viņu. Mazdēls mācās Rīgas Ēbelmuižas pamatskolā (Rīgas Nedzirdīgo bērnu internātskolā). Ar sievu vienojamies, kurš un kad viņu pie-skatīs. Mana vecākā meita dzīvo Zviedrijā, bet jaunākā – Anglijā. Vecākajai meitai ir trīs bērni, bet jaunākajai – divi. Esmu vectēvs pieciem mazbērniem. Vēl man patīk piedalīties komiskajās etīdēs. Parasti kopā ar Māri Veidemani paši izdomājam kādu skeču. Nedzirdīgajiem patīk – it kā uz skatuves nenotiek nekas sevišķs, bet visi smejas. Jelgavniekus

vienmēr lūdz uzstāties ar kādu etīdi. Uz skatuves jūtos ļoti brīvi. Skolas laikā dejuju un bieži uzstājos uz skatuves. Sākās ar to, ka toreizējā Rīgas biedrības priekšsēdētāja Māra Lasmane mani uzaicināja piedalīties pasākumā. Vispār esmu bijis klāt visās aktivitātēs, kuras Māra organizē. Viņa arī tagad tur rūpi par visiem biedrības pasākumiem.

Varbūt ir kādi hobiji?

Kopā ar mazdēlu spēlējam datorspēles. Kad esmu viens, patīk pastaigāties gar jūru, apciemot draugus. Protams, šobrīd Covid-19 ierobežojumu dēļ ciemos neeju, bet vispār man ļoti patīk ciemoties. Mājās parasti skatos sporta spēles – hokeju, futbolu. Savā laikā pats spēlēju futbolu un volejbolu, sacentāties biedrību starpā.

Vai Covid-19 radītie ierobežojumi jūs ietekmē?

Jūtos ierobežots, ir iekšējs nemiers. Ja kaut ko nepieciešams nopirkt, to nevar, jo daudzi veikali slēgti, tas arī rada neērtības.

Ja kāds vēlas iestāties darbā SIA *ESP*, vai ir tādas iespējas?

Jāskatās, ko cilvēks prot. Ja prasmju nav, tad nevar; ja ir atbilstošas prasmes, tad jā. ●

—dzirde.lv

AR DZIRDI SAISTĪTĀS DIENAS FEBRUĀRĪ

No 4. līdz 10. februārim pasaulē atzīmē tinīta (*tinnitus*) izpratnes nedēļu, bet 25. februārī – Starptautisko kohleāro implantu dienu.

TINĪTS

Tinīts jeb trokšņi ausīs lielākoties ir saistīti ar dzirdes traucējumiem. Ar šo problēmu saskaras ļoti daudzi, sākotnēji daudzi cilvēki esošos dzirdes traucējumus var pat nepamanīt. Šie trokšņi var atgādināt džinkstoņu, zvanīšanu, svilpšanu u. tml. Jāuzsver, ka trokšņiem nav ārēja avota – tie skan kaut kur galvā vai ausīs.

Biežākie tinītu izraisītie cēloņi ir troksnis, sēra korķi, stress, galvas traumas, Menjēra slimība, ausu infekcijas, anēmija un medikamentu lietošana. Troksnis ausīs var gadīties ikvienam, tomēr atkārtota trokšņa gadījumā noteikti ir jākonsultējas ar ārstu.

KOHLĒRAIS IMPLANTS

Kohleārais implants ir protēze, kuru ar ķirurģisku operāciju ievieto zem ādas. Kohleārā implanta sistēma apiet nefunkcionējošo auss gliemeža daļu un novada elektriskos signālus tieši dzirdes nervam. Pilnīgi nedzirdīgiem vai smagi vājdzirdīgiem cilvēkiem šī ierīce paver iespēju dzirdēt un sazināties. Interesanti, ka šī sistēma pārvērš ikdienišķas skaņas kodētos elektriskos signālos, kas stimulē dzirdes nervu, un smadzenes tos interpretē kā skaņas. Protams, ja cilvēks bijis pilnīgi nedzirdīgs, var būt nepieciešams kāds laiks, lai šīs skaņas izprastu. Kohleārie implantīti ir lieliska iespēja dzīves kvalitātes uzlabošanai – nav noslēpums, ka dzirde ir ļoti svarīga cilvēka valodas attīstībai un uzlabota spēja runāt paver jaunas karjeras, izglītības un sociālās iespējas. ●

PAAUGSTINA SOCIĀLĀ NODROŠINĀJUMA PABALSTU

Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (VSAA) Pabalstu metodiskās vadības daļas vecākā eksperte Dace Prenclava laikrakstu *Kopsoli* informē, ka no 2021. gada 1. janvāra līdz 30. aprīlim valsts nodrošinājuma pabalstu vēl izmaksās iepriekšējā apmērā, kādu normatīvais regulējums noteica līdz 2020. gada 31. decembrim. Savukārt par laiku no 1. janvāra līdz 30. aprīlim (par janvāri, februāri, martu un aprīli) VSAA veiks pabalsta pārrēķinu un starpību izmaksās maijā.

Gadījumā, ja starpība par gada pirmajiem mēnešiem būs mazāka par jauno pabalsta apmēru pēc tā paaugstināšanas, tad personai maijā izmaksās arī vienreizēju piemaksu, lai sasniegtu jauno pabalsta apmēru. Vienlaikus maijā notiks pāreja uz nodrošinājuma pabalsta izmaksu par iepriekšējo mēnesi (pašlaik maksā par esošo).

Sākot ar jūniju, nodrošinājuma pabalstu izmaksās par iepriekšējo mēnesi

jaunajā apmērā. “Tas nozīmē, ka maijā izmaksās tikai pabalsta starpību par pirmajiem četriem mēnešiem un piemaksu, ja starpība nesasnies jauno pabalsta apmēru. Nodrošinājuma pabalsts par maiju tiks izmaksāts jūnijā, par jūniju tas tiks izmaksāts jūlijā un tā secīgi tālāk,” skaidro Dace Prenclava.

Izmaksājot pabalstu strādājošām personām ar 1. un 2. grupas invaliditāti, piemaksa pie pamatapmēra tiek piešķirta par dienām, kurās pabalsta saņēmējs nav nodarbināts. Piemērs: persona ar 2. grupas invaliditāti nestrādā un saņem 156,96 eiro (130,80+26,16) mēnesī. Ar 2021. gada 25. jūliju uzsāk darba attiecības. Augustā, izmaksājot pabalstu par jūliju, piemaksa tiek izmaksāta par periodu no 1. līdz 24. jūlijam, kad persona nestrādāja, t. i., 20,25 eiro (26,16:31×24).

Ja persona turpina strādāt arī augustā, tad septembrī tiek izmaksāts pabalsts par augustu 130,80 eiro, bet piemaksa netiek maksāta. ●

2021. GADĀ CILVĒKIEM AR INVALIDITĀTI VALSTS SOCIĀLĀ NODROŠINĀJUMA PABALSTA IZMAKSĀM BŪS PĀREJAS PERIODS

Ar invaliditāti kopš bērnības, III grupa, saņem valsts sociālā nodrošinājuma pabalstu

Apmērs 2020. gada decembrī 122.69 EUR

Lielāks apmērs no 2021. gada 1. janvāra 136 EUR

40 gadus vecs cilvēks

KĀ VEIKS IZMAKSU

2021. GADA JANVĀRIS

No 2021. gada janvāra līdz aprīlim **katru mēnesi** izmaksās **122.69 EUR**

2021. GADA APRĪLIS

Maijā izmaksās aprēķināto starpību **53.24 EUR** apmērā par gada pirmajiem četriem mēnešiem
 $136 - 122.69 = 13.31 \times 4 \text{ mēn} = 53.24 \text{ EUR}$
 un vienreizēju piemaksu **82.76 EUR** apmērā, lai sasniegtu 136 EUR
 $136 - 53.24 = 82,76$

2021. GADA MAIJS

2021. GADA JŪNIJS

Turpmāk nodrošinājuma pabalstu izmaksās par iepriekšējo mēnesi, nevis kā līdz šim – par tekošo.
 Jūnijā izmaksās nodrošinājuma pabalstu par maiju 136 EUR apmērā.
 Jūlijā izmaksās nodrošinājuma pabalstu par jūniju 136 EUR apmērā utt.

—Zigmārs Ungurs

LNS GODA BIEDRI DZIDRU SILIŅU ATCEROTIES

LNS Goda biedrei Dzidrai Siliņai 1. martā apritētu 90 gadi. Viņa dzimusi 1931. gada 1. martā Pļaviņu rajonā, Aiviekstes pagastā, bet mūžībā aizgāja 2016. gada 15. decembrī.

Dzidra auga četru bērnu ģimenē. Tēvs bija plostnieks, galdnieks. Māte 40 gadus nostrādāja skolā par pavāri un apkopēju. Pēc plaušu karsoņa Dzidra deviņu gadu vecumā zaudēja dzirdi, bet tomēr spēja pabeigt Gostiņu pamatskolu. Tūlīt pēc skolas beigšanas viņa uzsāka darba gaitas turpat Pļaviņās, vēlāk Gostiņu bibliotēkā strādāja par apkopēju un darbinieku aizvietotāju, apvienībā *Daiļrade* par kurinātāju.

Kādreiz Pļaviņās bija nedzirdīgo šūšanas uzņēmums, kura kopmītnē dzīvoja nedzirdīgie. Kādu reizi pie Dzidras Gostiņu bibliotēkā atnāca nedzirdīgs cilvēks un uzaicināja uz Pļaviņu klubu. Tur Dzidra satika arī citus nedzirdīgos, sāka piedalīties pasākumos un tā pamazām iesaistījās nedzirdīgo dzīvē. LNS viņa

iestājās 1960. gadā.

Dzidra Siliņa bija brīvprātīgā palīdzē visos Pļaviņu nodaļas darbos, valdes sekretāre, kasiera. Viņa rīkoja sporta sacensības, pati spēlēja novusu, dambreti, nodarbojās ar slēpošanu un riteņbraukšanu.

Kopā ar toreizējo Pļaviņu kluba priekšsēdētāju Onu Grigoroviču (Jānkalni) organizēja laukstrādnieku salidojumus, ekskursijas un karnevālus.

Par labu darbu Dzidra Siliņa ierakstīta Pļaviņu biedrības un LNS Centrālās valdes Goda plāksnē Rīgā. Divas reizes viņa pārstāvējusi Pļaviņu biedrību LNS kongresā.

1995. gadā Pļaviņu nodaļas valde izvirzīja Dzidru Siliņu LNS Goda biedra nosaukuma piešķiršanai, kas arī tika piešķirts.

Atcerēsimies Dzidras Siliņas novēlējumu: “Jaunajiem ļaudīm, kas tagad ienāk mūsu biedrībās, novēlu stiprināt tās darbu, izdomu, enerģisku rīcību. Glabājiet tradīcijas, kuras mēs sākam, papildiniet tās, izdomājiet un sāciet savas jaunās lietas. Lai veicas visiem kopā, jo viens nekad nespēs to, ko daudzi!” ●

diniet tās, izdomājiet un sāciet savas jaunās lietas. Lai veicas visiem kopā, jo viens nekad nespēs to, ko daudzi!” ●

Teksts: Jūlija Bite Foto: history.com

PASAUĻĒ IEVĒROJAMA PERSONA AR DZIRDES TRAUCĒJUMIEM – HELĒNA KELLERE

Turpinot pagājušajā laikraksta numurā iesākto rakstu sēriju par ievērojamiem cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem, šoreiz pastāstīsim par amerikāņu rakstnieci, skolotāju un sabiedrisko darbinieci Helēnu Kelleri (*Helen Keller*). Helēna pārvācēja grūtības, kuras radīja nedzirdība un neredzība, un kļuva par **ACLU (American Civil Liberties Union) līdzdibinātāju.**

Kad Helēnai bija tikai divi gadi, slimības dēļ viņa kļuva nedzirdīga un neredzīga. Ģimenes ārsts slimību nosauca par “smadzeņu drudzi”, jo šī slimība izraisīja augstu ķermeņa temperatūru. Helēnas slimības patiesā būtība joprojām ir noslēpums, kaut gan daži eksperti uzskata, ka tā varēja būt skarlatīna vai meningīts. Vēlāk autobiogrāfijā viņa šo bērnības pieredzi aprakstīja kā atrašanos jūrā blīvā miglā.

Nedaudz paaugoties, Helēna ar draudzeni Martu Vašingtoni (*Martha Washington*) – ģimenes pavāra meitu –

izveidoja savu saziņas metodi. Meitenes sazinājās pašu izdomātā zīmju valodā. Kad Helēnai bija septiņi gadi, viņa kopā ar Martu izgudroja vairāk nekā 60 zīmju, lai sazinātos savā starpā.

49 gadus Helēnas skolotāja bija Anne Salivana (*Anne Sullivan*). Tieši viņa iemācīja Helēnu komunicēt ar citiem. Kā pirmo Anne iemācīja Helēnai vārdu “ūdens”. Skolotāja šo vārdu pa vienam burtam rakstīja uz meitenes rokas, pievedot viņu pie ūdens un novietojot viņas roku zem strūkļas. Tādā veidā skolotāja palīdzēja Helēnai izveidot saikni starp

objektu un burtiem, un meitene saprata, ka katram objektam ir savs nosaukums.

Kad Helēnas Kelleres stāsts kļuva zināms plašākai sabiedrībai, viņa sāka satikt slavenus un ietekmīgus cilvēkus. Viens no viņiem bija rakstnieks Marks Tvens, kuru ļoti iespaidoja Helēnas dzīvesstāsts. Viņi kļuva par draugiem.

Helēna bija pirmā nedzirdīgā un neredzīgā, kura ieguva bakalaura grādu humanitārajās zinātnēs. 1904. gadā, kad meitenei bija 24 gadi, viņa absolvēja Redklifas koledžu Masačūsetsā. ●

—Valda Lutiņa, Jūlija Bite

PAR 112 NEDZIRDĪGAJIEM

Ceturtdien, 11. februārī, visā Eiropas Savienībā (ES) atzīmēja vienotā ārkārtas palīdzības izsaukuma numura 112 dienu. Latvijā tālruņa numurs 112 darbojas kopš 1997. gada, savukārt Eiropā šis numurs izveidots 1991. gadā. Tālruņa numurs 112 darbojas 24/7, un zvans un izziņas uz to ir bez maksas.

Zināms, ka kopš 2012. gada februāra nedzirdīgie var izsaukt policiju, ātro palīdzību, ugunsdzēsējus un gāzes dienestu, sūtot izziņu uz 112. Tomēr mūsu biedri šo pakalpojumu paši izmanto reti, vairāk ļaujoties uz citu cilvēku palīdzību, piemēram, tulku, radu vai kaimiņu, kurš izsauc palīdzību, zvanot uz 112. Izziņā jānorāda diezgan daudz informācijas, bet diemžēl mēdz gadīties situācijas, kad rakstīt garo tekstu vienkārši nav laika vai nav iespējas.

VUGD Operatīvās vadības pārvaldes zvanu apstrādes un resursu vadības nodaļas darba organizēšanas sektora vadītāja Baiba Petrova norāda, ka pēdējos gados no nedzirdīgajiem saņemtas ziņas ir ļoti loģiskas un saprotamas. “Katra uz vienoto ārkārtas palīdzības izsaukuma

numuru 112 nosūtītā izziņa zvanu centrā tiek rūpīgi apstrādāta neatkarīgi no tā, vai tās sūtītājs ir reģistrēts mūsu datu bāzē vai nē. Ja saņemam izziņu no reģistrētā numura, tas, protams, atvieglo 112 dispečera darbu un dienestu reaģēšana uz notikumu ir daudz ātrāka,” skaidro Baiba. “Diemžēl joprojām šī datu bāze nav pilnīga, tādēļ cilvēkiem ar runas un dzirdes traucējumiem, sūtot izziņu uz numuru 112, jāsāk ar tekstu: “Esmu nedzirdīgs/a.” Tādā gadījumā 112 dispečere vajadzības gadījumā sūtīs precizējošus jautājumus vai informāciju izziņas formā, nevis mēģinās sazināties zvanot. Tālāk jānorāda adrese, kur nepieciešama palīdzība, un īsi jāapraksta problēma. Svarīgi, lai no teksta būtu saprotams, kurš no dienestiem ir nepieciešams – neatliekamā medicīniskā palīdzība, policija vai ugunsdzēsēji glābēji. Ja palīdzība vajadzīga citam cilvēkam, nevis izziņas sūtītājam, arī to būtu labi norādīt.”

STATISTIKA

2020. gadā uz tālruņa numuru 112 ir saņemtas 40 izziņas, kuras sūtījuši cilvēki ar runas un dzirdes traucējumiem.

15 izziņas bija no datu bāzē reģistrētiem cilvēkiem, 24 izziņas no cilvēkiem, kuri bija norādījuši, ka nespēj runāt. Kopumā Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta ierašanās bija nepieciešama 28 gadījumos, Valsts policija izsaukta septiņos gadījumos, Ceļu policija – vienā gadījumā, Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests – četros gadījumos.

Latvijā joprojām nav palaista mobilā lietotne, kas ļautu nedzirdīgajiem nepieciešamības gadījumā ērti izsaukt palīdzības dienestu. Šobrīd Covid-19 ierobežojumu dēļ darbs ar šādas lietotnes izstrādi ievērojami ieildzis. ●

—Inese Immure, Jūlija Bite

JŪS JAUTĀJĀT, MĒS ATBILDAM

Kā nedzirdīgie var saņemt Covid-19 analīžu rezultātus gadījumā, ja nav ne internetbankas, ne e-paraksta?

SIA Centrālā laboratorija laikrakstam *Kopsoli* atbild, ka rezultātus iespējams saņemt Centrālās laboratorijas mājaslapas sadaļā *Rezultāti*, izmantojot paroli, kas tiek nosūtīta uz norādīto kontakttālruni, un pacienta personas kodu. Rezultātus iespējams saņemt arī filiālē vai sazinoties ar laboratoriju.

Savukārt E. Gulbja laboratorijas projektu vadītāja Džineta Dimante skaidro, ka testa rezultātus nedzirdīgie var saņemt tāpat kā visi citi pacienti:

- 1) atbilde e-pastā šifrēta pielikuma veidā. Atslēgu pārskata atvēršanai iedod māsiņa analīžu nodošanas laikā, kā arī to var saņemt izziņas veidā uz pacientam piesaistīto mobilā telefona numuru;
- 2) E. Gulbja laboratorijas pacientu pieņemšanas punktos izvietotajos atbilžu saņemšanas kioskos (drukā ierīcēs), izmantojot svītrkodu, ko izsniedz māsiņa testa nodošanas laikā;
- 3) E. Gulbja laboratorijas pacientu pieņemšanas punktos, uzrādot personu apliecinošu dokumentu.

Kas notiek, ja cilvēks Covid-19 ierobežojumu dēļ nespēja nokārtot autovadītāja teorijas eksāmenu?

Atbild nedzirdīgo autoskolas *Mobilizing* vadītāja Santa Beitāne: “Tas atkarīgs no tā, vai šis cilvēks eksāmenu nav nokārtojis Covid-19 ierobežojumu dēļ vai arī viņš to nespēja nokārtot. Gadījumā, ja eksāmens nav nokārtots ierobežojumu dēļ, var rakstīt iesniegumu CSDD. Tas attiecas arī uz braukšanas apmācībām, šobrīd braukšanas nodarbības nenotiek. Mūsu industrija cīnās par to, lai braukšanas apmācības tiktu atjaunotas, jo situācija šobrīd ir komplicēta. Tagad ir tā, ka braukšanas apmācības nenotiek, bet eksāmenu CSDD var kārtot. Tas ir koks ar diviem galiem. Cilvēks ir sagatavojies, viņš piesakās uz CSDD eksāmenu, bet ir jāgaida rindā – tās ir apmēram četras nedēļas, dažreiz pat piecas. Kad ir pagājis tik ilgs laiks, nepieciešams pirms eksāmena sarunāt vēl kādu braukšanas nodarbību, lai atjaunotu iemaņas, bet šobrīd tādas iespējas nav.”

Vai pēc garā pārtraukuma ir jākārtο viss no jauna?

“Nē, ja ir pielaide pie CSDD eksāmena,

tad nav. Bet gada laikā pēc CSDD teorijas eksāmena viņam vajadzētu braukšanas eksāmenu nokārtot. Ja tas ir Covid-19 ierobežojumu dēļ, tad, kā jau minēju iepriekš, var rakstīt iesniegumu,” skaidro Santa.

Ja ir iespēts nokārtot teorijas eksāmenu CSDD, bet braukšanas eksāmenu – nē?

“Ja nokārtots CSDD teorijas eksāmens, tad braukšanas eksāmens ir jānoliek viena gada laikā. Pandēmijas laikā braukšanas nodarbības nenotiek, un tad, ja gada laikā Covid-19 dēļ cilvēks braukšanas eksāmenu nenokārto, viņš nav vainīgs. Tad jāraksta iesniegums CSDD par šī termiņa pagarināšanu. Bet, ja cilvēks, piemēram, ir slinkojis, protams, šis iesniegums nelīdzēs,” informē Santa Beitāne. ●

LTV1 JAUNUMI

Sagaidīsim pavasari kopā ar iemīļotām latviešu filmām! Katru marta sestdienu LTV1 ap plkst. 12:00 ar subtitriem būs skatāmas pašmāju mākslas filmas gan maziem, gan lieliem – *Saulesvece, Kapteiņa Enriko pulkstenis, Ja nebūtu šī skuķa un Vārnu ielas republika.* ●

LASĪET “KOPSOLĪ” NO MĀJĀM

Portālā www.periodika.lv ir plašas iespējas iepazīt dažādu laiku preses publikācijas, lasot laikrakstus un žurnālus sākot no 18. gadsimta vidus. Tostarp arī laikraksta *Kopsolī* 1960.- 1995. gada numurus. Parastos apstākļos piekļuve izdevumam tiek nodrošināta no publisko bibliotēku tīkla datoriem, taču uz ārkārtas situācijas laiku izdevumu var brīvi lasīt arī no mājām. ●

MĪĻI SVEICAM MARTA JUBILĀRUS!

Priecājies par dzīves mazajām svētībām! Kādu dienu tu atskatīsies atpakaļ un sapratīs, ka tās ir bijušas vislielākās.

(*Adams Smits*)

Rīgas biedrībā

- 1.03 KRISTĪNE RUMPE
- 2.03 ANNA MOISEJA
- 4.03 ĒRIKS RIEKSTIŅŠ
- 6.03 VLADIMIRS KOREŅIKS
- 6.03 IVARS REGŽA
- 6.03 VIKTORS VOROBOVS
- 11.03 SPODRĪTE JURĀNE
- 11.03 INETA ZIRNĪTE
- 12.03 ANDRIS BERGMANIS
- 13.03 NATAĻJA LAGUNOVA
- 14.03 ROMUALDA ČEBAŅENKO
- 22.03 RAITIS OZOLS
- 25.03 MĀRA NOVICKA

Smiltenes biedrībā

- 14.03. GUNTIS MĀLKALNS

Liepājas biedrībā

- 2.03 VIKTORS PERKŪNS

Daugavpils biedrībā

- 2.03 VIKTORS MAURIŅŠ
- 24.03 ANTOŅINA GRINŠPONE

Valmieras biedrībā

- 15.03 NADEŽDA JEFREMOVA

—LNS muzejs

ATVADU VĀRDI ZIGISMUNDAM ŽOHOVSKIM

Viss sākās ar vienkāršu koka nūju. Atbalstīdamies uz tās, Zigismunds pārlidoja pāri grāvjiem un sētām. Viņš jutās kā lidotājs, kas pārvar augstumus.

Zigismunds Žohovskis dzimis Rīgā, mācījies Rīgas Nedzirdīgo skolā. Liels nopelns tam, ka viņš pievērsās sportam, bija fizikultūras skolotāji Veltai Kaneniecei. Tolaik skolā bija atslēdziņu mācību darbnīca, kurā Zigismunds apguva darba pamatiemaņas. Visu mūžu viņš strādāja par skārdnieku jumīki.

Zigismunds Žohovskis bija pirmais Latvijas nedzirdīgais sportists, kurš ieguva olimpisko zelta medaļu. Pateicībā par to Nedzirdīgo biedrība īsā laikā piešķīra viņam dzīvokli. Kopumā ar kārtslēkšanu Zigismunds nodarbojās no 1955. līdz 1972. gadam.

Zigismunda vecāki bija nedzirdīgie un sabiedriski ļaudis. Māte Aleksandra Žohovska (ex. Ellere) Latvijas Ulmaņlaikos bija ļoti aktīva pašdarbiece. Tēvs Aleksandrs Žohovskis bija organizācijas “Nedzirdīgo sports” pirmais priekšsēdētājs. Karam sākoties, viņš emigrēja uz Vāciju, bet māte ar dēlu Zigismundu palika Latvijā.

Zigismunds LNS muzejam kā dāvinājumu nodeva savu izcīnīto olimpisko zelta medaļu, arī daudz labu fotogrāfiju par savām sporta gaitām un vecāku aktivitāti nedzirdīgo sabiedrībā. Viņa vārds vienmēr paliks muzeja krājumos, atgādinot, ka šis vīrs bijis izcils sportists, olimpiskais čempions un rekordists. Paldies Zigismundam par devumu sportā.

Patiesa līdzjūtība piederīgajiem. ●

LĪDZJŪTĪBAS

*Tas visskumjākais brīdis, kad mīļa sirds
Uz mūžu mūžiem pārtrūkst un stājas,
Tad zvaigznes pie debesīm asarās mirst
Un tukšas kā klajums kļūst mājas.*

Mūžībā aizgājusi mūsu biedre
AIJA MEIJERE
(01.04.1956.-22.01.2021.)

Izsakām visdziļāko līdzjūtību
viņas tuviniekiem un draugiem.

LNS Rīgas RB

†

*Mēs klusi paliekam šai krastā,
Vēji šalkos un mierinās mūs,
Bet Tava vieta, kas bija šai dzīvē,
Vienmēr mūsu atmiņās būs.*

Mūžībā aizgājusi mūsu izcilā
personība, LNS Goda biedre
JAUTRĪTE GROMA
(07.02.1948.-17.01.2021.)

Izsakām visdziļāko līdzjūtību viņas
tuviniekiem un draugiem.

LNS valde, LNS dome, LNS Rīgas RB

†

*Ir sāpes, ko nevar dalīt uz pusēm,
Nav tādu vārdu, kas mīrināt spētu...
Nostājas blakus Tev draugi un klusē
Kaut vai tā, lai Tev palīdzētu.*

Mūžībā aizgājis mūsu biedrs
ZIGMUNDS ŽOHOVSKIS
(12.02.1939.-20.01.2021.)

Izsakām visdziļāko līdzjūtību viņa
tuviniekiem un draugiem.

LNS Rīgas RB

KOP
SOLI

Izdevums “Kopsolī”
ISSN 1407 - 0170

Adrese: Elvīras iela 19, Rīga, LV-1083
E-pasts: kopsoli@lms.lv Tel.: 29180534

Redaktors v.i.: Inese Immure
Maketētāja: Ieva Immure
Iespiests: SIA “IBC PRINT BALTIC”

Sagatavots par Latvijas valsts budžeta
līdzekļiem.

Materiālu pārpublicēšana atļauta, tikai
saskaņojot to ar izdevuma redakciju.

Nākamais izdevums 24. martā.